

Maud Hutten

ROC Mondriaan

Contact: hutm01@rocmondriaan.nl

Docentenstage: DOEN!

1. Inleiding

In het voorbereidend en middelbaar beroepsonderwijs vormt het woord ‘beroep’ een kernwoord binnen de onderwijspraktijk. Dat geldt ook voor het beroepssecundair, technisch secundair en kunstsecundair onderwijs in België. Hoewel taal een onmiskenbaar element is van de beroepsuitoefening, worden de taallessen meestal gegeven door taaldocenten. Deze leerkrachten hebben vaak de lerarenopleiding gevolgd. Ze hebben affiniteit met het beroepenveld, maar geen concrete werkervaring als kapper, kok, programmeur of verpleger. Een docentenstage verkleint de kloof tussen theorie en praktijk, en vergroot de relevantie van het lesmateriaal. Dit komt de kwaliteit van het onderwijs ten goede (Boogaard e.a. 2017).

Net voor de coronapandemie besloot mijn school dat alle docenten een week lang op docentenstage zouden gaan. Deze stage moest plaatsvinden in bedrijven die passend zijn bij de opleidingen binnen de onderwijsinstelling. Het was het begin van een avontuur dat nog steeds voortduurt.

Het doel van deze docentenstages was het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. Docentenstages dragen daar op twee manieren aan bij. Ten eerste vergroot een docentenstage de praktijkkennis van docenten en zorgt een stage ervoor dat kennis up-to-date blijft. Ten tweede zorgt een docentenstage ervoor dat het lesmateriaal dat zelf gemaakt wordt, beter aansluit bij de beroepspraktijk. Hoewel niet iedere collega even enthousiast was, heb ik mijn kans gegrepen. Deze samenvatting geeft een onvolledige impressie van mijn ervaringen sinds die tijd.

2. Drie stages

Sinds de aankondiging van mijn directrice heb ik drie stages gelopen. In deze paragraaf zal ik alle stages kort toelichten.

Mijn eerste stage was bij Het Brabants Landschap. Deze stichting is gewend om met stagiairs te werken en mijn praktijkopleider zorgde voor een gevarieerd programma.

Mijn werk betrof terreinbeheer, natuurbescherming en overleg met verschillende stakeholders over landschapsbeheer. Concreet betekende dit dat ik met een palentrekker palen uit de grond heb getrokken, wilgen heb geknot en met een boa naar everzwijnsporen heb gezocht. Het werk gaf me inzicht in de veelzijdige praktijk van natuurbeheer.

Mijn tweede stage was bij de groenvoorziening in Rotterdam. In dit geval ging het om de ‘grijze’ variant. Dit omvat het onderhoud van de openbare ruimte in woonwijken. Het werk begon op maandagochtend met 82 meldingen van losliggende tegels en andere gevaarlijke situaties. Gezamenlijk losten we in een dag meer dan 20 onveilige situaties op. De werkzaamheden waren fysiek zwaar. Ik heb tegels gewipt en gelegd, veel geveegd en heel veel gesjouwd. Ondanks de vele klusjes en problemen die opgelost werden, bleef er ook werk liggen en kwamen er nieuwe situaties bij.

Mijn derde stage was van een heel andere orde. Afgelopen januari keek ik mee bij een bedrijf dat websites ontwikkelt. Twee studenten van mijn opleiding liepen hier ook stage en het was interessant om te zien en te horen wat zij, technisch, wel en nog niet beheersen. Zelf kan ik niet programmeren, maar ik heb diverse ondersteunende taken uitgevoerd. Zo heb ik videobanden gedigitaliseerd, een contract opgesteld en foto's gegenereerd met AI.

3. Taalgebruik in de praktijk

Eén van de doelen van de docentenstage was het verkrijgen van praktijkkennis over de werkvloer. Hierbij was het taalgebruik op de werkvloer een speerpunt voor mij. Onderstaand, mijn conclusies na drie stages.

- Op alle werklocaties begon de dag met korte, mondelinge werkoverleggen. Tijdens dit overleg werd de dagplanning besproken. Het zakelijke deel hiervan was efficiënt en beknopt.
- Goede computervaardigheden zijn essentieel. Alle uitgevoerde werkzaamheden werden gefotografeerd en gedocumenteerd. Ook als de werknemer/stagiair zich midden in het bos bevond.
- Schriftelijk (zowel op het gebied van lezen als schrijven) bleek de communicatie beperkt. Instructies waren beknopt (“Tegels los, Carnisselaan 88”) en uitgebreide documentatie kwam niet voor.
- Vakliteratuur of kranten zag ik nergens liggen, al heeft Het Brabants Landschap een fantastische bibliotheek.
- De mobiele telefoon werd frequent gebruikt. Appen gebeurde veelvuldig om contact te houden. De boodschappen waren kort maar krachtig. “Ben gereedschap vergeten. Ik ga het nu halen”.
- Beginnende beroepsbeoefenaren schrijven weinig, maar het wordt belangrijker als

mensen doorgroeien. Dit zag ik heel duidelijk bij het webdesignbureau waar de eigenaar alle communicatie in eigen hand hield met betrekking tot offertes e.d., terwijl hij tegelijk heel open sprak over tarieven, onkosten en belastingen.

- Het initiatief voor en de wijze waarop (mondeling) gecommuniceerd wordt, ligt vaak bij de leidinggevende.

4. Opbrengsten

Mijn docentenstages hebben geresulteerd in verschillende concrete opbrengsten. Uit onderzoek blijkt dat deze opbrengsten (op de laatste na) ook gelden voor andere docenten die een docentenstage hebben gelopen (Boogaard e.a. 2017; Nationale Onderwijsgids 2018). Iedere opbrengst zal ik hier kort toelichten en uitgebreider bespreken tijdens de presentatie.

1. *Een verhoogd respect voor en beter begrip van de dagelijkse werkelijkheid binnen de verschillende beroepenvelden.*

Ik neem mijn petje af voor de hoveniers die zwaar fysiek werk doen in soms heel slechte weersomstandigheden, maar ook voor *developers* die zitvles hebben en secuur moeten controleren waar ergens een fout is ingeslopen.

2. *Inspiratie voor nieuwe opdrachten.*

Door mee te lopen, ervaar je de volledige breedte van een functie. Zo is het genereren van afbeeldingen geen vak binnen de opleiding, maar wordt van *software developers* verwacht dat ze dit kunnen.

3. *Verbeteringen van bestaand lesmateriaal.*

Het meelopen zorgt voor een verbeterslag van beroepsgerichte opdrachten. Bij een offerte voor een vijver moeten mijn studenten nu rekening houden met schaduw. Na het voorlezen van een verhaal wil ik een samenvatting in afbeeldingen van AI.

4. *Waardering van studenten.*

Studenten vinden het leuk om mijn praktijkverhalen te horen. Het belang van werkkleding kan ik goed onderbouwen met mijn verhaal over twee keer in de struiken vallen. Snel rijk worden als zelfstandig webdesigner gaat ook niet vanzelf.

5. *Waardering van stagebedrijven.*

Tot nu toe waren alle bedrijven blij verrast met de betrokkenheid van de school. Ook was het vinden van een stagebedrijf tot nu toe heel gemakkelijk.

6. *Een betere gesprekspartner voor de vakcollega's uit het beroepenveld.*

De recente ervaring gaf vakcollega's input over hun lesprogramma. Mede dankzij mijn ervaring is 'IT-Fundamentals' dit schooljaar een verplicht vak voor alle eerstejaars studenten.

7. *Hernieuwde waardering en bevestiging van mijn beroepskeuze.*

Iedere stage was een avontuur dat ik niet had willen missen, maar na afloop was ik steeds blij dat ik docent Nederlands op een mbo ben.

5. Gevolgen voor het taalonderwijs

Hoewel de dagelijkse beroepspraktijk minder eisen stelt aan taalvaardigheid dan ik verwachtte, geldt dit niet automatisch voor leidinggevende posities. Stagebegeleiders, middenmanagers en bedrijfseigenaren hebben uitgebreide taalvaardigheden voor beleidsstukken en e-mailcommunicatie. Voor studenten die een leidinggevende functie ambiëren, is taalonderwijs daarom van cruciaal belang. Het curriculum heeft dan ook opdrachten nodig die strategisch van aard zijn en hogere eisen stellen aan presentatie en deadlinebeheer.

Tegelijk bleek met name op de laatste werkplek het sociale deel van mondelinge communicatie lastig voor de stagiairs. Hoewel de studenten al vier maanden vijf dagen per week bij het bedrijf werkten, en zij dit werk leuk vonden, vonden ze het lastig om vragen aan elkaar of aan hun werkbegeleider te stellen of om bijvoorbeeld over het weekend te praten. Het voelt als een soort spagaat dat het enerzijds juist laagdrempeliger mag, maar anderzijds uitdagender moet.

6. Samenvatting en vooruitblik

Docentenstages bieden waardevolle inzichten in de beroepspraktijk en dragen bij aan de kwaliteit van het onderwijs. Daarnaast verrijken ze de individuele docent. Ze vergroten het begrip voor de dagelijkse werkelijkheid van studenten en bieden inspiratie voor nieuw, authentiek lesmateriaal.

Tijdens de workshop op de HSN-conferentie komen al deze aspecten van een docentenstage aan bod. Ik zal u meenemen naar een paar bijzondere gebeurtenissen op de werkplekken en daarnaast kennis laten maken met nieuwe en verbeterde opdrachten. Tot slot wil ik u de gelegenheid bieden om gezamenlijk na te denken over mogelijke stagebedrijven en geschikte momenten in het jaar om op stage te gaan. U gaat naar huis met een concreet plan.

Referenties

- Boogaard, M., M. Buisman & M. Glaudé (2017). 'Docentenstages in het mbo. Professionele verbinding tussen onderwijs en werkveld'. Amsterdam: Kohnstamm Instituut. Online raadpleegbaar op: <https://kohnstammstituut.nl/rapport/docentstages-in-het-mbo/>.
- Nationale Onderwijsgids (2018). 'Docentenstages in het mbo steeds gangbaarder'. Online raadpleegbaar op: <https://mbo-today.nl/docentstage-steeds-gebruikelijker-in-het-mbo/>.